

VITA HUSET

PRESIDENTENS RÖST TALAR UT

Skräddarsy varje tal utan att tappa bort den övergripande politiken. Spela på åskådarnas känslor. Undvik korvstoppling, lyft fram några få fakta.

Det är tre tips från den förre amerikanske presidenten Bill Clintons tal-skrivare **Vinca LaFleur** till de svenska talsskrivare som ska vinna valet åt sina partier i år.

BJÖRN ANDERS OLSON (TEXT) OCH JESPER FRISK (FOTO)
ba.o@di.se 08-573 651 06

» Vi träffas en gråkall, solbefriad vinterdag vid Berzelii Parks snödrivor i centrala Stockholm. Vinca LaFleurs första kommentar är:

”Jag älskar det här silvergrå ljustet, det är så vackert.”

Det är åtta månader till det svenska valet och dagen före har Vinca LaFleur vid ett frukostseminarium peppat 25 talsskrivare åt regeringen, de som ska vinna valet åt alliansen i höst.

En toppolitiker skriver sällan sina tal själv. I stället ger han eller hon röst åt en talsskrivare, som Bill Clinton gjorde åt Vinca LaFleurs texter i tre år.

Hon säger att det var en ära att arbeta med Bill Clinton. Han var en enastående talare som i talarstolen gjorde ett bra tal ännu bättre, anser hon.

”Det var som med jazzmusik, vi skrev grundnoterna, temat, medan han svarade för riffet.”

LYSANDE. Bill Clinton.

OTYDLIG. George W Bush.

USA:s tre senaste presidenter är tre helt olika talare. Clintons efterträdare **GEORGE W BUSH** var en svag talare som sällan fick fram sitt budskap på rätt sätt.

”Men att läsa hans tal i efterhand var ibland en helt annan historia, några av dem var verkligen vackert hopsnickrade.”

GOD TALARE OCH SKRIBENT. BARACK OBAMAS talekonst är annorlunda, konstaterar Vinca LaFleur.

”Han sitter på en reservoar av kunskap, han njuter av att tala, känner sig väldigt trygg och väl till mods och så är han en underbar skribent av egen kraft.”

Barack Obamas talsskrivare sedan 2005, **JON FAVREAU**, har beskrivit processen så här: Han sitter ned med Obama i en halvtimme, Obama pra-

tar och Favreau antecknar varje ord. Sedan arbetar han om bokstäverna, skriver ett tal som presidenten själv skriver om och därefter omarbetar en gång till.

LÄRA KÄNNA PUBLIKEN. Processerna kan variera, men det finns vissa grundläggande aspekter som de svenska talsskrivarna, i regeringsalliansen och oppositionen, bör fundera över de närmaste åtta månaderna, enligt Vinca LaFleur.

En talsskrivare ska aldrig uppfinna en ny politik, men ska sätta ihop de ord kring en lagd politik som passar publiken här och nu. Det gäller att skräddarsy varje tal, samtidigt som det ska passa in i ett större politiskt spektrum och förmedla budskapet.

Att upprepa ett standardtal gång efter gång är tabu. Varje tal ska vara riktat till just sin publik.

TALSKRIVARE
PÅ TOPPNIVÅ.
Vinca LaFleur jobbade
i presidentpalatset Vita
huset i Washington i tre
år. Granne med China-
teatern i Stockholm hit-
tade *DI Weekend* en
lämplig miljö för ett sam-
tal om den tiden: konfe-
rensrummet Vita huset.

VINCA LAFLEUR

ÅLDER: 44 år.

BOR: Washington D.C.

FAMILJ: Maken David
LaFleur, sonen Jack och
dottern Evan.

UTBILDNING: Examen
från Yale och Johns
Hopkins University.

KARRIÄR: Analytiker på
utrikesdepartementet, tal-
skrivare där och i Vita huset,
hade därefter eget talarföre-
tag i tio år. Sedan 2008
driver hon tillsammans med
tre andra före detta Vita
huset-skrivare en tal-
skrivarbyrå med det fyndiga
namnet West Wing Writers.
West Wing är Vita husets
kontorsdel och var det ame-
rikanska originalnamnet på
tv-serien *Vita huset*.

FRITID: "Jag gillar att
sjunga, även om mina barn
inte tycker att jag är bra på
det."

Talaren, eller talskrivaren, måste först lära känna publiken, veta vilken den är och vad den är intresserad av.

"Det är ett tecken på respekt att du tagit dig tid att lära känna dem du möter, att du har gjort din hemläxa och vet vad som berör folk just här och just i dag", säger Vinca LaFleur.

För att hålla liv i numera årslånga valrörelser gäller det att inte proppa talen fulla med fakta. Man ska ha ett omedelbart budskap som passar in i den större bilden och inte säga så mycket att det blir omöjligt för den enskilde att ta till sig budskapet.

"Ett tal är ett kort sammanträffande som måste utnyttjas. Du måste vara mänsklig och inte bara leverera information. Du måste ge liv åt statistiken, åskådarna måste få veta varför det här berör just dem", menar Vinca LaFleur.

»Han sitter på
en reservoar
av kunskap.«

VINCA LAFLEUR
om Barack Obamas talekonst.

"FORMGIVNA FÖR ÖRAT". Hon jämför gärna sitt jobb med journalistens. Det gäller att gräva fram fakta, hitta storyn och sedan sätta musik till den, det vill säga att kunna formulera sig väl.

Journalisten och talaren/talskrivaren måste vara ödmjuk och medge att ingen kan veta allt, undvika fikonspråk, floskler och jargong, skriva/tala klart och enkelt, och inte offra innehåll för tomma effekter.

"Tal ska vara formgivna för örat. Om de sjunger så lyfter de."

Den stora skillnaden för henne är att journalisten ska förmedla alla relevanta fakta, en talare bara en handfull.

"Har du tio punkter som du vill lyfta fram, begränsa dig till tre i ditt tal och skicka ut ett pressmeddelande med resterande sju."

Vinca LaFleur vill berätta en historia. Hitta en

strategi för att få folk att vilja veta mer, att kanske leta upp det där pressmeddelandet på internet.

KÄNSLAN VIKTIGAST. Att läsa upp ett tal är en helt annan sak än att tala. Att läsa ett nedskrivet tal är också en helt annan sak än att lyssna till det. Det är svårt att komma ihåg den talade informationen under en längre tid. Men man kommer oftast ihåg vad man kände under talet. En bra talare ska kunna spela på känslorna, det gäller att ge publiken en speciell känsla för talaren själv och produkten som ska säljas, oavsett om det handlar om en sjukvårdsreform eller ett tuggummi, menar Vinca LaFleur.

Just nu har du inga politiska uppdragsgivare, men skulle du kunna skriva tal åt någon med diametralt motsatta åsikter än dina egna?

"Javisst skulle jag kunna det. Men varför skulle jag vilja?" □